

УДК 479.056.16.1(48)

Сіренко К.Ю.
кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки та соціальних дисциплін
Академії державної пенітенціарної служби

ФІНАНСУВАННЯ НАУКОВОЇ ТА НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ВАЖІЛЬ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇНИ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто проблему фінансування наукової та науково-технічної діяльності в Україні. Відповідно до сучасних тенденцій розвитку світового ринку наукоємної продукції проаналізовано чинники, що впливають на розвиток цього ринку в Україні. Визначено основні тенденції бюджетного фінансування науково-дослідних розробок в Україні за останні роки, запропоновано шляхи підвищення його результативності.

Ключові слова: фінансування, інновації, науково-технічні розробки, інноваційна політика, інноваційні витрати, дослідження, забезпечення.

АННОТАЦИЯ

В статье рассмотрена проблема финансирования научной и научно-технической деятельности в Украине. В соответствии с современными тенденциями развития мирового рынка наукоемкой продукции проанализированы факторы, влияющие на развитие этого рынка в Украине. Определены основные тенденции бюджетного финансирования научно-исследовательских разработок в Украине за последние годы, предложены пути повышения его результативности.

Ключевые слова: финансирование, инновации, научно-технические разработки, инновационная политика, инновационные расходы, исследование, обеспечение.

ANNOTATION

The problem of financing scientific and scientific-technical activity in Ukraine is investigated in the article. In accordance with the current trends in the development of the world market of science-intensive products, factors influencing the development of this market in Ukraine have been analyzed. The main tendencies of budget financing of research development in Ukraine in recent years have been determined and ways of increasing its effectiveness have been proposed.

Key words: financing, innovation, scientific and technical developments, innovation policy, innovative costs, research, software.

Постановка проблеми. Здійснюючи розгляд стану наукової та науково-технічної діяльності в Україні, ми, на жаль, спостерігаємо тенденцію до зменшення кількості наукових відкриттів та проведених наукових досліджень. Як свідчить вітчизняна практика, сучасна наука переживає не найкращі часи, оскільки відчуває недостатність фінансування. Фінансування науки можна розглядати як з позиції здійснення безпосереднього фінансування наукових проєктів, так і з боку належного матеріального забезпечення наукових кадрів [1, с. 811]. Відсутність належного фінансового забезпечення, концентрації та ефективного використання наявних фінансових ресурсів стримує процес активізації інноваційної діяльності та знижує першорядний вплив на ефективність економічних інновацій.

Діяльність у сфері науки в Україні регулюється Конституцією України [2] і Законом України «Про наукову і науково-технічну ді-

яльність» [3]. Україна має вагомий науковий та науково-технічний потенціал, відомі наукові школи та визначні наукові досягнення, що сконцентровані в академічній, вузівській та галузевій сферах. У Конституції України зазначено, що держава сприяє розвитку науки, встановленню наукових зв'язків країни зі світовим співтовариством (ст. 54) [2]. Отже, держава має приділяти велику увагу фінансуванню наукової та науково-технічної діяльності, що включає фінансування фундаментальних досліджень та видатків на розроблення перспективних технологій і пріоритетних напрямів науково-технічного прогресу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам фінансування наукової та науково-технічної діяльності присвячена значна кількість праць вітчизняних авторів, таких як О.В. Абакуменко [4; 5], Л.О. Коваленко [4], Н.А. Марченко [5], Ю.М. Бажал, Т.М. Боголіб, Б.А. Маліцький, О.С. Попович, В.П. Соловійов, О.В. Малієнко, В.М. Міщенко.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Однією з актуальних та невирішених проблем у цьому сенсі залишається проблема фінансування фундаментальних, прикладних та експериментальних розробок. Дослідження фінансування наукової та науково-технічної діяльності на цьому етапі залишається проблемним питанням, вирішення якого потребує поступового переходу від «дефіцитного» до науково центричного підходу з розширенням залучення підприємницького сектору до фінансування НДДКР.

Загальними напрямками залишаються дослідження результативності фінансування НДР, а саме чітка визначеність галузі споживання кінцевих результатів кожного типу НДР, множинність форм фінансування/інвестування відповідно до типу НДР, наявність системи критеріїв оцінювання результативності фінансування фундаментальних НДР та ефективності фінансування/інвестування прикладних НДР, застосування крос-галузевого оцінювання результативності фінансування НДР.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є аналіз та оцінювання фінансування наукової та науково-технічної діяльності в Україні стосовно вітчизняного та зарубіжного досвіду.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні тренди світового соціально-економіч-

ного розвитку свідчать про те, що фінансування наукової та науково-технічної діяльності є найбільш ефективним важелем підвищення конкурентоспроможності країн. Але в Україні протягом багатьох років інноваційна активність промислових підприємств залишається на вкрай низькому рівні: у 2017 р. інноваційною діяльністю займалися лише 16,2% [6] підприємств, а впроваджували інновації всього 14,3% підприємств [6].

Динаміка питомої ваги обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП з 1,09% у 2005 р. знизилась до критичного рівня в 0,45% у 2016 р. [6], зокрема за рахунок коштів державного бюджету – 0,16% [6] (за прийнятного значення 2% ВВП [7]).

Отже, з огляду на малу частку ВВП, яка виділяється на проведення наукових досліджень, нині в Україні наука не впливає на забезпечення економічного зростання. За таких умов перше питання, яке виникає, стосується недостатності обсягів фінансування.

Бюджетне фінансування НДР в Україні останніми роками зменшується внаслідок збільшення витрат на обороноздатність держави, економічного спаду. Водночас брак фінансування науки може привести до незворотних процесів, пов'язаних з міграцією та перекваліфікацією кадрів, а також повною руйнацією матеріально-технічної бази в цій сфері тощо.

Основним джерелом фінансування інноваційних витрат залишаються власні кошти підприємств, а саме 7 704,1 млн. грн. у 2017 р. (або 84,5% загального обсягу витрат на інновації). Кошти державного бюджету отримали 8 підприємств, місцевих бюджетів – 17, загальний обсяг яких становив 322,7 млн. грн. (3,5% загального фінансування НДДКР) (табл. 1).

Для порівняння, частка обсягу витрат на НДР у ВВП країн ЄС-28 у середньому становила 2,03% [8]. Більшою за середню частка витрат на дослідження та розробки була у Швеції (3,25%), Австрії (3,09%), Німеччині (2,94%), Данії (2,87%), Фінляндії (2,75%), Бельгії (2,49%), Франції (2,25%), а меншою – в Македонії, Латвії, Румунії, Кіпрі та Мальті (від 0,43% до 0,61%) [8].

Найголовнішим поясненням зменшення бюджетного фінансування НДР в Україні є збільшення витрат на обороноздатність і безпеку держави. Водночас брак фінансування науки може привести до незворотних процесів, пов'язаних з міграцією та перекваліфікацією кадрів, а також повною руйнацією матеріально-технічної бази в цій сфері тощо.

На підприємствах та в організаціях, які здійснювали НДР, кількість виконавців таких робіт на кінець 2017 р. становила 94,3 тис. осіб (з урахуванням сумісників та осіб, які працюють за договорами цивільно-правового характеру), з яких 63,0% становлять дослідники, 9,7% – техніки, 27,3% – допоміжний персонал. Відносно 2015 р. загальна кількість виконавців скоротилась на 24,6 тис. осіб (20%), зокрема кількість дослідників зменшилась майже на 30%, тоді як кількість допоміжного персоналу зросла майже на 15%.

Забезпечення наукової та науково-технічної діяльності вимагає активізації державної інноваційної політики. У розвинутих країнах світу та тих, що швидко розвиваються, істотно змінюється роль держави у формуванні та реалізації інноваційної політики, яка з розподільника ресурсів перетворюється на глобального координатора та фасилітатора взаємодії між різними економічними агентами.

Таблиця 1
Динаміка і структура фінансування інноваційної діяльності в Україні за джерелами у 2009–2017 рр., млн. грн./% до загального обсягу [6]

Джерела фінансування	Рік									
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
Усього, млн. грн./ питома вага, %	7 949,9; 100	8 045,5; 100	14 333,9; 100	11 480,5; 100	9 562,6; 100	7 695,8; 100	13 813,6; 100	23 229,4; 100	9 117,5; 100	
зокрема, за рахунок власних коштів	5 169,4; 65,0	4 775,2; 59,3	7 585,5; 52,9	7 335,8; 63,8	6 973,4; 73,0	6 540,2; 85,0	13 427,0; 97,2	22 035,9; 94,9	7 704,1; 84,5	
держбюджету	127,0; 1,6	87,0; 1,1	149,2; 1,0	224,2; 1,9	24,6; 0,25	344,0; 4,5	55,1; 0,3	178,9; 0,8	227,2; 2,5	
місцевих бюджетів	7,4; 0,1	5,7; 0,1	12,3; 0,1	17,6; 0,1	157,6; 1,6	5,7; 0,1	38,3; 0,3	99,1; 0,4	95,5; 1,0	
позабюджетних фондів	1,7; 0,0	0,9; 0,0	0,5; 0,0	–	2,7; 0,02	32,8; 0,4	0,001; 0,0	–	–	
вітчизняних інвесторів	31,0; 0,4	31,0; 0,4	45,4; 0,3	154,4; 1,3	123,7; 1,3	8,1; 0,1	74,2; 0,6	134,3; 0,6	273,0; 3,0	
іноземних інвесторів	1 512,9; 19,0	2 411,4; 30,0	56,9; 0,4	994,7; 8,6	1 253,2; 13,1	138,6; 1,8	58,6; 0,4	23,3; 0,1	107,7; 1,2	
Кредитів	941,6; 11,8	626,1; 7,8	5 489,5; 38,3	2 407,8; 20,9	63,2; 0,6	561,1; 7,3	113,7; 0,8	626,0; 2,7	594,4; 6,5	
інших джерел	158,9; 2,1	108,2; 1,3	994,6; 7,0	345,8; 3,0	397,5; 4,1	64,9; 0,8	45,0; 0,3	131,5; 0,5	115,2; 1,3	

Джерело: розрахунки зроблено за матеріалами статистичного збірника «Наукова та інноваційна діяльність в Україні»

Головним фокусом нової політики стає не підтримка окремих ринків чи секторів, а забезпечення процесів доконкурентного розвитку технологій та компетенцій, розбудова публічно-приватного партнерства в широкому розумінні як стратегічного співробітництва на контрактній основі між трьома або більше державними та приватними економічними агентами, що передбачає довгострокові інвестиційні зобов'язання під час виконання ініційованих державою високоризикових проектів у науково-технологічній сфері.

Зокрема, до напрямів державної підтримки з доведеною ефективністю, що застосовуються розвиненими країнами світу у розбудові інноваційно орієнтованої економічної політики, належать такі [10].

1) Державна фінансова підтримка приватного інвестування у НДДКР, що включає пряму підтримку через систему державних грантів на дослідження та розроблення, а також непряму підтримку із застосуванням системи податкових пільг та кредитів на виконання НДДКР. Пряме фінансування застосовується для точкових проектів, що мають найбільшу соціальну або економічну значущість та відповідають цілям державної економічної політики (наприклад, зменшення викидів вуглецю через фінансування низько емісійних технологій). Натомість податкові пільги поширюються на широке коло економічних агентів. Дослідження європейських експертів доводять, що в середньому зниження вартості НДДКР для підприємств на 10% приводить до збільшення приватних інвестицій у НДДКР на 1% у короткостроковій та на 10% у довгостроковій перспективі.

2) Інноваційно орієнтовані державні закупівлі, що створюють попит на нові технології та надають сигнал щодо безпечності інвестування у них приватним інвесторам, завдяки чому у таких країнах, як США, Японія, Франція, виникла ціла низка високотехнологічних галузей. Саме використання механізму державних закупівель забезпечило розвиток таких інноваційних технологій, як GPS (Global Positioning System) та високошвидкісне залізничне сполучення. Уряди багатьох розвинених країн також закуповують електромобілі з метою стимулювання їх виробництва та зниження тиску на навколишнє природне середовище.

3) Розвиток публічно-приватного партнерства в інноваційних галузях шляхом утворення державно-приватних консорціумів з розроблення та виробництва інноваційної продукції, центрів розвитку компетенцій, інноваційних кластерів за вибраними державою пріоритетними напрямками із застосуванням програмного підходу, що часто також передбачає забезпечення державної підтримки експорту виробленої продукції та розвитку людського капіталу. Слід зазначити, що важливою передумовою успішності всіх наведених вище механізмів державної підтримки промислового розвитку

є обов'язкове вироблення системи моніторингу та оцінювання результатів їх застосування, що дає змогу оперативним чином приймати рішення щодо продовження або припинення державної підтримки.

Уряди європейських країн, попри жорстку політику бюджетної консолідації, роблять все можливе для збереження та навіть збільшення частки витрат на дослідження та розроблення, підвищуючи ефективність державних інвестицій в інновації завдяки перегляду та поставленню за мету досягнення до 2020 р. фінансування наукових досліджень та розроблень на рівні 3% ВВП.

Провідні світові виробники промислової продукції до 2020 р. планують щорічно інвестувати у цифровізацію 907 млрд дол. США. Зокрема, ключовими напрямками цих інвестицій стануть як власне цифрові технології (сенсорні пристрої, пристрої з'єднання, програмне забезпечення, системи управління виробництвом), так і навчання персоналу та організаційні зміни. При цьому рівень цифровізації промислових лідерів зросте з 33% сьогодні до 72% у 2020 р. [11].

Сьогодні промисловий сектор України слабо реагує на нові світові тенденції виробничої діяльності, що істотно нарощує технологічний розрив між українською економікою та промисловими лідерами світу. Щодо цифровізації виробництва, то далеко не всі українські промислові підприємства використовують навіть технології автоматизації, тобто ключової технології попереднього покоління, тоді як технології «Індустрії 4.0» передбачають значно вищий рівень взаємодії цифрових систем на основі оброблення великих даних. Приклади впровадження систем 4.0 в Україні поки що залишаються поодинокими.

Висновки. Попри повільні темпи просування України щодо створення нової моделі інноваційного розвитку, першими позитивними зрушеннями стали окремі кроки, спрямовані на розбудову економічного співробітництва між державою, бізнесом та науковим сектором. Зокрема, до них можна віднести:

– затвердження середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня на 2017–2021 рр., де визначено найважливіші вектори високотехнологічного розвитку України в галузях машинобудування, АПК, фармацевтики та медичного обслуговування, а також природоохоронних, ресурсозберігаючих, інформаційних технологій та нанотехнологій тощо [12];

– схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки [13], де визначено напрями державної політики стимулювання розвитку в Україні «Індустрії 4.0», що полягають у створенні інфраструктури «Індустрії 4.0», зокрема індустріальних парків, галузевих центрів технологій; доступі до капіталу для створення нових інноваційних виробництв; розвитку циф-

рових навичок для підготовки персоналу, здатного працювати з технологіями «Індустрії 4.0»; – приєднання України до Європейського звіту про розвиток інновацій (Innovation Union Scoreboard), що дасть змогу отримувати результати проведеного європейськими експертами аналізу стану розвитку інновацій в Україні, основних проблем та рекомендацій щодо їх вирішення, а також відстежувати показники інноваційного розвитку у динаміці та порівняно з іншими країнами ЄС та світу;

– підписання Угоди про співпрацю між Національною академією наук України та Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, що передбачає спільну роботу щодо модернізації економіки України через виконання прикладних досліджень та науково-технічних розробок, перш за все у сфері промисловості, створення ефективної інноваційної екосистеми, де ключовими гравцями стануть державні службовці, промисловці, вчені та освітяни [14]; – заснування у 2015 р. за ініціативою Міжнародного фонду сприяння інвестиціям Національної асоціації наукових, технологічних парків та інших інноваційних організацій України [15].

Досягнення успіху в реалізації започаткованих ініціатив вимагає значного прискорення темпів реформування, створення надійного інституційного фундаменту нової індустріалізації економіки та розбудови широкого публічно-приватного партнерства за перспективними з точки зору промислового розвитку напрямками [16]. Інституційне забезпечення державної інноваційної політики має охоплювати повний інноваційний цикл, сприяючи розвитку та посиленню зв'язків між усіма елементами національної інноваційної системи [17].

Державна підтримка інноваційного розвитку має фокусуватись на сприянні здійсненню наукових досліджень та розробок, здійсненні організаційної та фінансової підтримки інноваційних підприємств, створенні ефективної системи контролю за інноваційною діяльністю та коригування інноваційної політики [16].

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бурдонос Л.І. Стан фінансового забезпечення розвитку наукової діяльності в Україні. *Young Scientist*. 2017. № 10 (50). С. 811–813.
2. Конституція України: офіц. текст. Київ: КМ, 2013. 96 с.
3. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 11 жовтня 2017 р., підстава 2148-19. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2016. № 3. С. 25. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.
4. Абакуменко О.В., Коваленко Л.О., Сіренко К.Ю. Академічні інкубатори як драйвер розвитку інноваційних проєктів. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2015. № 3 (3). С. 9–16.
5. Абакуменко О.В., Марченко Н.А., Сіренко К.Ю. Ресурсний потенціал економічного зростання як фактор конкурентоспроможності національної економіки. *Бізнес-Сфери*. 2015. № 10. С. 61–68.

6. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: статистичний збірник / Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/09/zb_nauka_2017.pdf.
7. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, затверджені Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовтня 2013 р. № 1277.
8. Здійснення наукових досліджень і розробок у 2017 році: дані економічної статистики / Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
9. Наука Украины. Цифры, факты, проблемы. Киев: Институт электросварки им. Е.О. Патона НАН Украины, 2012. 47 с.
10. Warwick K., Nolan A. Evaluation of Industrial Policy, OECD Science, Technology and Industry Policy Papers No. 16. URL: <http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/5jz181jh0j5ken.pdf?expires=1508774649&id=id&accname=guest&checksum=59EF8571D72AB39B17B55FC23A0C4F75>.
11. PwC Global Industry 4.0 Survey: Industry 4.0: Building the digital enterprise. URL: <https://www.pwc.com/gx/en/industries/industries-4.0/landing-page/industry-4.0>.
12. Деякі питання визначення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня на 2017–2021 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2016 р. № 1056. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1056-2016-%D0%BF>.
13. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження КМУ від 17 січня 2018 року № 67-р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>.
14. Мінекономрозвитку та Національна академія наук підписали Угоду про співпрацю. URL: <http://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=fd37ade8-6774-46cb-977254026a2ebc1f&title=MinekonomrozvitkuTaNatsionalnaAkademiiiaNaukPidpisaniiUgoduProSpivpratsiu>.
15. Інформація Національної науково-технологічної асоціації України. URL: <http://nsta.org.ua/ua/25-cherivnyia-2015-roku>.
16. Собкевич О.В. Шевченко А.В. Напрями та завдання інноваційної політики у промисловості у контексті формування національної інноваційної системи України // Національний інститут стратегічних досліджень, 2017. URL: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/inovasiyna_polituka-72157.pdf.
17. Ляшенко О.М. Результативність бюджетного фінансування наукових досліджень в Україні // Національний інститут стратегічних досліджень, 2017. URL: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/biudzheth_fin-58b32.pdf.

REFERENCES:

1. Burdonos L.I. (2017) Stan finansovoho zabezpechennia rozvytku naukovoї diialnosti v Ukraini. "Young Scientist", Vol. 10 (50), pp. 811–813.
2. Konstytutsiia Ukrainy (2013): ofits. tekst. Kyiv : KM, pp. 96.
3. Pro naukovu i naukovo-tekhnichnu diialnist (2016): Zakon Ukrainy Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR) [Online], available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.
4. Abakumenko O.V., Kovalenko L.O., Sirenko K.Iu. (2015) Akademichni inkubatory yak draiver rozvytku innovatsiinykh proektiv. Problemy i perspektivy ekonomiky ta upravlinnia: naukovy zhurnal, No. 3 (3), No. 1, pp. 9–16.
5. Abakumenko O.V., Marchenko N.A., Sirenko K.Yu. (2015) Resursnyi potentsial ekonomichnoho zrostantia yak faktor

- konkurentospromozhnosti natsionalnoi ekonomiky. *Biznes-inform*, № 10, pp. 61–68.
6. Naukova ta innovatsiina diialnist v Ukraini: statystychnyi zbirnyk [Elektronnyi resurs]. Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. Rezhym dostupu: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/09/zb_nauka_2017.pdf.
 7. Metodichni rekomendatsii shchodo rozrakhunku rivnia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy, zatverdzeni Nakazom Ministerstva ekonomichnogo rozvytku i torhivli Ukrainy (29.10.2013 № 1277).
 8. Zdiisnennia naukovykh doslidzhen i rozrobok u 2017 rotsi: dani ekonomichnoi statystyky [Elektronnyi resurs]. Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. Rezhym dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
 9. *Nauka Ukrainy. Tsyfry, fakty, problemy*. K.: Ynstytut elektrosvarvarky ym. E.O. Patona NAN Ukrainy, 2012. 47 s.
 10. Warwick K., Nolan A. Evaluation of Industrial Policy, OECD Science, Technology and Industry Policy Papers No. 16 [Online], available at: <http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/5jz181jh0j5k-en.pdf?expires=1508774649&id=id&accname=guest&checksum>.
 11. PwC Global Industry 4.0 Survey: Industry 4.0: Building the digital enterprise [Online], available at: <https://www.pwc.com/gx/en/industries/industries-4.0/landing-page/industry-4.0>.
 12. Deiaci pytannia vyznachennia serednostrokovykh priorytetnykh napriamiv innovatsiinoi diialnosti zahalnodержavnogo rivnia na 2017–2021 roky: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy [Online], available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1056-2016-%D0%BF>.
 13. Rozporiadzhennia KМУ (2018) Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku tsyfrovoi ekonomiky ta suspilstva Ukrainy na 2018–2020 roky ta zatverdzhennia planu zakhodiv shchodo yii realizatsii [Online], available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>.
 14. Minekonomrozvytku ta Natsionalna akademiia nauk pidpysaly Ugodu pro spivpratsiu [Online], available at: <http://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=f-d37ade8-6774-54026a2ebc1f&title=MinekonomrozvytkuTaNatsionalnaAkademiiaNaukPidpisaliUgoduProSpivpratsiu>.
 15. Informatsiia Natsionalnoi nauково-tekhnolohichnoi asotsiatsii Ukrainy [Online], available at: <http://nsta.org.ua/ua/25-cherwnya-2015-roku>.
 16. Sobkevych O.V. Shevchenko A.V. (2017) Napriamy ta zavdannia innovatsiinoi polityky u promyslovosti u konteksti formuvannia natsionalnoi innovatsiinoi systemy Ukrainy Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen. [Online], available at: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/inovasiyna_polituka-72157.pdf.
 17. Liashenko O.M. (2017) Rezultatyvniest biudzhethnogo finansuvannia naukovykh doslidzhen v Ukraini. Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen. [Online], available at: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/biudzheth_fin-58b32.pdf.

Sirenko K.Yu.
*Candidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer at Department of Economics
and Social Disciplines,
Academy of the State Penitentiary Service*

FINANCING SCIENTIFIC AND SCIENTIFIC AND TECHNICAL ACTIVITIES AS AN EFFECTIVE LEVERAGE FOR IMPROVING THE COMPETITIVENESS OF THE COUNTRY: DOMESTIC AND FOREIGN EXPERIENCE

The article explores sources of financing of research and scientific-technical activity in Ukraine. The forms and ways of financing of the scientific branch are presented. The analysis of state and non-state financing, their role in the total volume of expenditures for innovation activity in Ukraine and foreign countries is carried out.

It is concluded that the level of research and scientific-technical activity in Ukraine is relatively low, according to European standards. This negatively affects the indicators of innovation in the economy and worsens its competitiveness. The course to improve the competitiveness of the economy, the realization of which is impossible without innovation, instead, requires a systematic approach to intellectualizing the country's economy and building an efficient funding chain for scientific activity. This leads to the primary unification of the efforts of the state and business to develop the three main areas of intellectualization of the country's economy: science, education, and information technologies. Their integration and increasing the efficiency of work will contribute to increasing the efficiency of the activities related to the creation, circulation, and implementation of new knowledge in innovation.

It is determined that the lack of proper financial support, concentration, and effective use of available financial resources restrains the process of activating innovation activity and reduces the primary impact on the efficiency of economic innovations.

The directions of state support used by the developed countries of the world for the development of innovation-oriented economic policy are explored and proposed.

It is substantiated that, despite the slow pace of Ukraine's progress towards the creation of a new model of innovation development, the first positive shifts were individual steps aimed at building economic cooperation between the state, business, and the scientific sector.

The main aspect of the new policy is not the support of individual markets or sectors but the provision of processes for the competitive development of technology and competencies, the development of public-private partnerships in the broad sense of strategic terms, as a contractual basis, between three or more public and private economic agents, which involves long-term investment obligations. In connection with the implementation of high-risk projects initiated by the state in the scientific and technological sphere.

It is proved that by increasing the size of the gross domestic product to finance science, the state tries to resolve the problem of financing scientific knowledge, to increase the knowledge intensity of our state, to support scientific discoveries, and so on. However, we cannot predict whether the rules of the law relating to the financing of science will be followed in the future.

State support for innovation development should focus on promoting research and development; implementation of organizational and financial support of innovative enterprises; creating an effective system for monitoring innovation and adjusting innovation policy.